

УДК 378.147:811.111'25

ДІАГНОСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ КРЕАТИВНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Ю.А. Рибінська

Висвітлено рівні сформованості професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів. Описано результати експериментального дослідження й доведено ефективність педагогічної системи професійної комунікативної підготовки. Відзначено, що оцінювання рівня сформованості в студентів професійної комунікативної підготовки здійснювалось на різних етапах реалізації педагогічної системи формування професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів, під час впровадження авторської методики професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу.

Ключові слова: професійна комунікативна компетентність, креативний переклад, професійна комунікативна підготовка, діагностика рівнів сформованості, авторська система професійної комунікативної підготовки.

УРОВНИ СФОРМИРОВАННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ СРЕДСТВАМИ КРЕАТИВНЫМ ПЕРЕВОДА

Ю.А. Рыбинская

Отражены уровни сформированности профессиональной коммуникативной компетентности будущих филологов. Описаны результаты экспериментального исследования и доказана эффективность педагогической системы профессиональной коммуникативной подготовки. Отмечено, что оценивание уровня сформированности у студентов профессиональной коммуникативной подготовки осуществлялось на разных этапах реализации педагогической системы формирования профессиональной коммуникативной компетентности будущих филологов, во время внедрения авторской методики профессиональной коммуникативной подготовки будущих филологов способами креативного перевода.

Ключевые слова: профессиональная коммуникативная компетентность, креативный перевод, профессиональная коммуникативная подготовка, диагностика уровней сформированности, авторская система профессиональной коммуникативной подготовки.

THE LEVEL OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE PHILOLOGISTS MEANS OF CREATIVE TRANSLATION

Ya. Rybinska

The levels of the professional communicative competence formation of future philologists are reflected. The results of the experimental research are described and it is proved the efficacy of the pedagogical system of professional communicative preparation. It is marked that the evaluation of students' professional communicative preparation was provided on the different levels of pedagogical system professional communicative competence formation of future philologists in time of author system implementation of professional communicative preparation of future philologist by means of creative translation.

Key words: professional communicative competence, creative translation, professional communicative preparation, diagnostic of levels formation, auther system of professional communicative preparation.

Предметом дослідження в статті стала динаміка зростання рівня сформованості професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів експериментальних і контрольних груп у процесі вивчення навчальних дисциплін «Теорія і практика перекладу», «Практика усного і писемного

мовлення», «Практичний курс основної іноземної мови» у вищих навчальних закладах України на основі застосування експериментальної системи професійної комунікативної підготовки, що визначалось рівнем сформованості ПКК майбутніх філологів засобами креативного перекладу.

Під час упровадження авторської системи професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу потрібно перевірити гіпотезу щодо її ефективності, зіставляючи її з існуючими традиційними методиками. Ефективність системи формування ПКК засобами креативного перекладу майбутніх філологів виявлялась в зіставленні успішності експериментальних груп студентів з успішністю контрольних. Експериментальна й контрольна групи студентів становили одну експериментальну пару дослідження.

Мета статті – визначення динаміки рівнів сформованості професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів.

Існує декілька статистичних критеріїв, які передбачають зіставлення так званих незалежних вибірок, тобто двох або більше вибірок, які складаються з різних піддослідних. Прийняття рішення про вибір того чи іншого критерію приймається дослідником самостійно, на основі аналізу експериментальних даних: скільки вибірок порівнюється і який їхній об'єм, скільки вимірів досліджуваної ознаки проведено тощо. Під час констатувального експерименту та відбору контрольних та експериментальних груп нами було проаналізовано ряд статистичних критеріїв для оцінки розбіжності між цими групами. Виходячи з умов дослідження, було обрано критерій Пірсона, за допомогою якого можна порівняти два емпіричних розподіли (формули 1 – 3). Згідно з тими ж міркуваннями для оцінки достовірності зсуву досліджуваної ознаки ми обрали той самий критерій, спростивши розрахункову процедуру за рахунок програмного середовища Excel.

Із всіх експериментальних і контрольних груп Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв, які брали участь у експерименті (сім експериментальних і сім контрольних груп), нами було створено одну експериментальну пару: вибірка ЕГ (92 студенти) та вибірка КГ (96 студентів). Оскільки експеримент проводився в період 2011-2013 рр., то впродовж двох років з групами було проведено вісім зрізів знань (раз на два місяці) для виявлення рівня сформованості ПКК студентів-філологів за графіком. Розподіли вибірок за рівнями сформованості ПКК вибірок занесені в табл. 6 в порядку зростання.

Оскільки в інших навчальних закладах, які брали участь у нашому дослідженні, контрольних зрізів було менше, у якості контрольних зрізів ми обрали 5: початковий 27.10. 2011 та кінцевий 26.04. 2013 та три проміжних зрізи, які проводились разом з підсумковою атестацією. Результати контрольних зрізів формування ПКК представлено в таблиці 6.

Статистичні гіпотези формулювались таким чином:

Основна – емпіричний розподіл за рівнями сформованості ПКК у контрольній групі не відрізняється від емпіричного розподілу за тими ж рівнями в експериментальній групі.

Конкуруюча – емпіричний розподіл у КГ відрізняється від розподілу в ЕГ.

Таблиця 1

Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів Київського національного університету культури та мистецтв

	Початковий зріз 27.10.2011р.		22.12.2011р.		19.04.2012р.		21.12.2012р.		Кінцевий зріз 26.04.2013р.	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Високий рів.	12	10	16	28	24	62	28	65	30	70
Середній рів.	11	12	19	46	31	18	44	19	58	17
Низький. рів.	73	70	61	18	41	12	24	8	8	5
Сер. зн.	63,93	63,61	67,09	78,07	72,64	86,33	76,79	87,77	80,35	89,42
$\chi^2_{емп}$	$\chi^2_{емп} = 0,2032$		$\chi^2_{емп} = 37,8252$		$\chi^2_{емп} = 36,0388$		$\chi^2_{емп} = 32,5707$		$\chi^2_{емп} = 39,0382$	

Згідно з правилами прийняття чи спростування статистичних гіпотез, оскільки емпіричне значення критерію виявилось більшим від критичного (4), справедливою є конкуруюча (альтернативна) гіпотеза. Тобто із надійністю не менше 99% можна стверджувати, що вже на першому ж зрізі, через 2 місяці після початку формування експерименту, між контрольною та експериментальною групами зафіксовано суттєві відмінності. Середнє значення ПКК зросло на 14,47 бала в експериментальній групі, у той час як у контрольній цей показник склав лише 3,16. Загалом, рівень ПКК зріс більш ніж на 25 балів (40,57%) у експериментальній групі, у той час як у контрольній відбулись зміни рівня на 16,42 бала (25,68%). Динаміку зміни рівня ПКК студентів КНУКіМ можна оцінити з рисунка 1.

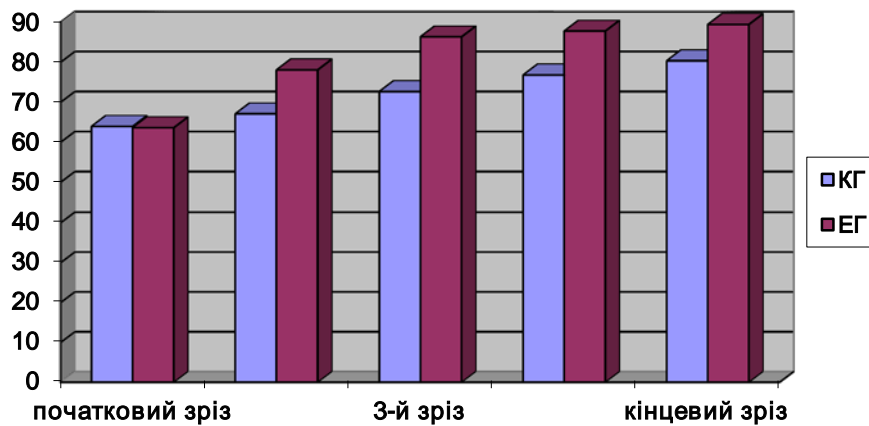

Рис. 1. Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів КНУКіМ

Система формування ПКК у майбутніх філологів виявила свою ефективність і в процесі іншомовної підготовки майбутніх учителів іноземних мов ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Результати діагностичних зрізів представлені в таблиці 2. Як бачимо, на початку експерименту середній рівень сформованості ПКК студентів контрольної групи був дещо вищим, ніж у студентів експериментальної групи, але слід зазначити, що в якості експериментальних груп обирались групи з дещо нижчим рівнем сформованості ПКК. Проте, можемо зауважити, що динаміка зростання рівня сформованості ПКК студентів експериментальної групи значно більша, ніж динаміка зростання ПКК студентів контрольної групи.

Результати формувального експерименту засвідчили, що із надійністю не менше 95% на перших етапах експерименту та із надійністю не менше 99% наприкінці експерименту можна стверджувати, що відмінності між розподілами студентів КГ і ЕГ за рівнями сформованості ПКК є значимими. Динаміку зміни середнього рівня ПКК можна оцінити також з рисунка 2.

Таблиця 2

Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

	Початковий зріз 20.10.2011р.		22.12.2011р.		24.05.2012р.		13.12.2012р.		Кінцевий зріз 24.05.2013р.	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Високий рів.	3	4	7	15	7	17	8	20	11	26
Середній рів.	9	7	21	19	26	17	18	14	24	10
Низький рів.	33	31	17	8	12	8	19	8	10	6
Сер. зн.	63,79	63,33	71,78	79,17	73,89	80,07	71,36	81,43	76,42	85,05
$\chi^2_{емп}$	$\chi^2_{емп} = 0,3503$		$\chi^2_{емп} = 6,1530$		$\chi^2_{емп} = 6,7550$		$\chi^2_{емп} = 10,0328$		$\chi^2_{емп} = 12,7575$	

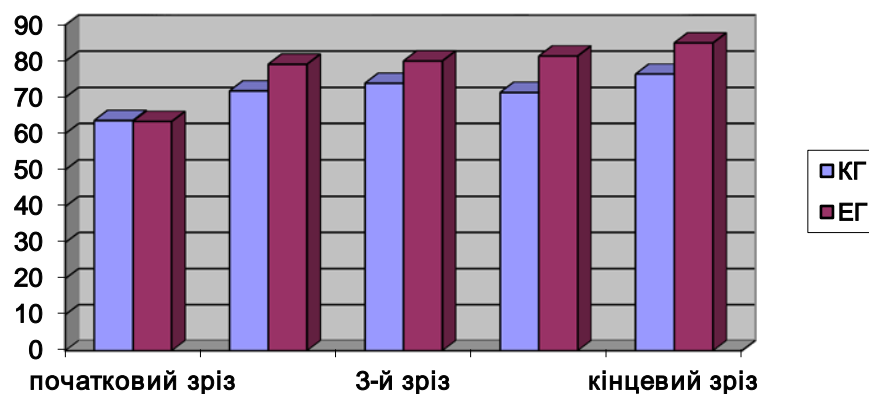

Рис. 2. Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів ТНПУ

Зростання рівня сформованості в студентів ЕГ відбулось від 63,33 на початку експерименту до 85,05 наприкінці (різниця складала 21,72 бала або 34,3%). У той самий час для контрольної групи цей показник становить 76,42 бала (19,8%). При цьому, у зимову сесію 2012 року спостерігалось незначне зменшення рівня сформованості ПКК, яке однак не було статистично значимим.

У рамках нашого дослідження проводились також контрольні заміри рівня сформованості ПКК і в інших навчальних закладах. Динаміку зміни рівня сформованості ПКК та розподіл студентів за рівнями можна оцінити з таблиць (табл. 3-4) та гістограм (рис. 3-4).

Пари експериментальних і контрольних груп Східноукраїнського національного університету було об'єднано в контрольну (КГ) і експериментальну (ЕГ) групи загальною кількістю 54 та 55 осіб відповідно.

Динаміка зміни сформованості ПКК визначалась під час контрольних замірів (табл. 3). Майже однакові на початку нашого дослідження групи наприкінці мали статистично значимі відмінності в рівнях сформованості ПКК. У експериментальних групах рівень сформованості ПКК виріс на 27,29 бала (44,1%), у той час як відповідний показник у контрольній групі становив 16,77 бала (26,8%). Статистична значимість розбіжностей становить $p \leq 0,01$, тобто надійність не менше 99%.

Таблиця 3

Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів Східноукраїнського національного університету, м. Луганськ

	Початковий зріз 2.11.2011р.		24.04.2012р.		19.12.2012р.		Кінцевий зріз 24.04.2013р.	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Високий рів.	4	3	8	12	10	27	15	42
Середній рів.	8	7	31	25	32	19	31	8
Низький рів.	42	45	15	18	12	9	8	5
Сер. зн.	62,63	61,49	73,54	73,93	75,30	82,22	78,46	88,78
$\chi^2_{емп}$	$\chi^2_{емп} = 0,2032$		$\chi^2_{емп} = 1,7066$		$\chi^2_{емп} = 11,5449$		$\chi^2_{емп} = 27,0390$	

Динаміку зміни середнього рівня ПКК можна оцінити також з рисунка 3.

В експерименті, який було проведено в Херсонському національному технічному університеті, брало участь 3 пари експериментальних та контрольних груп, які було об'єднано в контрольну (КГ) та експериментальну (ЕГ) групи, загальною кількістю 40 та 36 осіб відповідно. За результатами проведення контрольних зрізів серед респондентів (табл. 5.9) можна визначити, що в загальному рівень сформованості ПКК виріс на 13,25(20,05%) бала в контрольних групах, у той час як приріст у експериментальних групах склав 21,06 бала (32,15%). Відмінності між респондентами контрольних та експериментальних груп є статистично значимими на рівні, тобто надійність складає більше 99%.

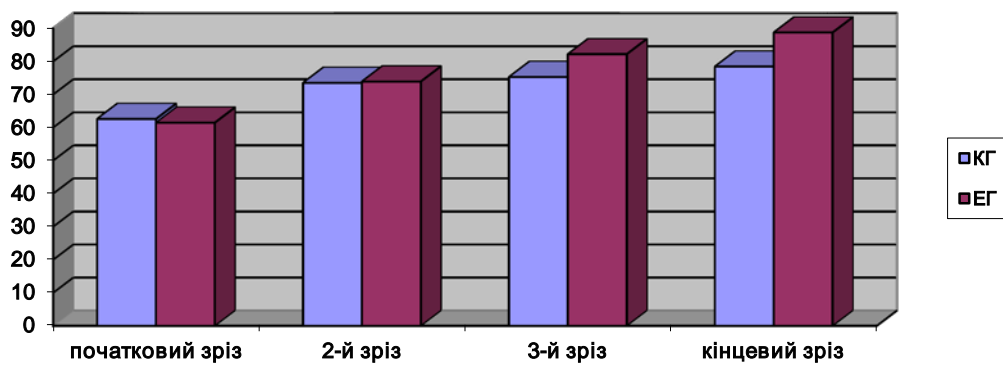

Рис. 3. Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів СхНУ

Таблиця 4

Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів Херсонського національного технічного університету

	Початковий зріз 1.11.2011р.		25.12.2012р.		Кінцевий зріз 21.05.2013р.	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Високий рів.	6	5	8	17	13	25
Середній рів.	5	8	20	10	21	6
Низький рів.	29	23	12	9	6	5
Сер. зн.	66,08	65,50	74,10	80,22	79,33	86,56
$\chi^2_{емп}$	$\chi^2_{емп} = 1,2685$		$\chi^2_{емп} = 6,8102$		$\chi^2_{емп} = 12,0365$	

Динаміку зміни середнього рівня ПКК можна оцінити також з рисунка 4.

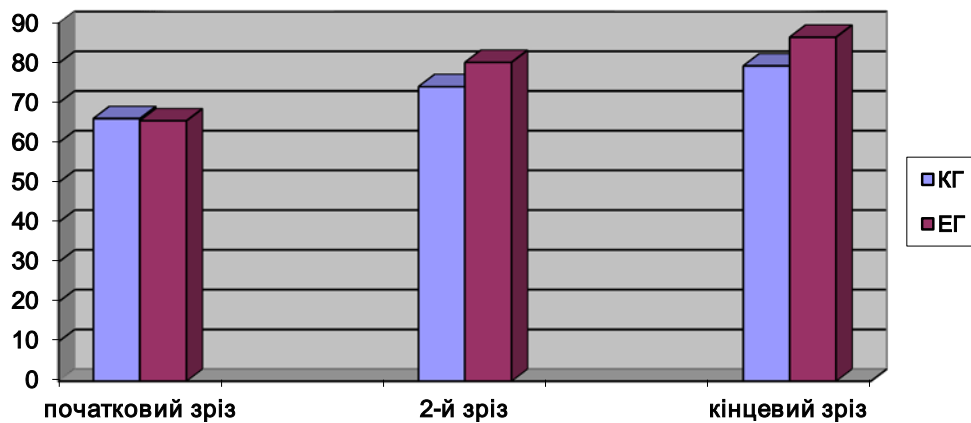

Рис. 4. Динаміка зміни рівня сформованості ПКК студентів ХНТУ

Діагностика рівнів сформованості ПКК студентів усіх експериментальних і контрольних груп, що були залучені до експериментального дослідження на етапі формувального експерименту й констатувального експерименту другого порядку, проводилась перед завершенням студентами навчання й тривала наприкінці другого навчального семестру 2010/2011-2011/2012 н.р.

Упродовж всього періоду вивчення навчальних дисциплін «Теорія і практика перекладу» і «Практичний курс основної іноземної мови» проводилась діагностика рівня сформованості ПКК, результати якої представлені в таблицях (табл. 3-4). Результати підсумкових зрізів по навчальних закладах та зведені дані представлені в таблиці (табл.5).

Обчислені емпіричні значення критерію χ^2 -Пірсона (формули 1–3) виявились більшими від критичного значення (4), що дозволяє із надійністю не меншою 99% стверджувати, що запропонована система формування ПКК засобами креативного перекладу є дієвою.

Упродовж проведення педагогічного експерименту з перевірки ефективності системи формування ПКК у майбутніх філологів засобами креативного перекладу рівень сформованості ПКК студентів експериментальних груп зріс на 24,06 бали (37,8%), у той час як рівень сформованості ПКК студентів контрольних груп зріс лише на 15,28 бала (23,98%).

Таблиця 5

Перевірка однорідності респондентів контрольних та експериментальних груп за рівнем сформованості ПКК на кінець формувального експерименту

ВНЗ	КНУКіМ		ТНПУ		СхНУ		ХНТУ		Зведені дані	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Високий	30	70	11	26	15	42	13	25	69	159
Середній	58	17	24	10	31	8	21	6	134	45
Низький	8	5	10	6	8	5	6	5	32	21
Сер. зн.	80,35	89,42	76,42	85,05	78,46	88,78	79,33	86,56	78,99	87,65
$\chi^2_{емп}$	$\chi^2_{емп} = 39,0382$		$\chi^2_{емп} = 12,7575$		$\chi^2_{емп} = 27,0390$		$\chi^2_{емп} = 12,0365$		$\chi^2_{емп} = 81,8820$	

За середніми балами рівнів сформованості ПКК студентів усіх експериментальних і контрольних груп, які були задіяні на етапі формувального експерименту й констатувального експерименту другого порядку, можемо дійти висновку про те, що динаміка зростання рівня сформованості ПКК студентів експериментальних груп приблизно вдвічі більша, ніж динаміка зростання рівня сформованості ПКК студентів контрольних груп (рис.5). Середній рівень сформованості ПКК студентів усіх експериментальних груп на початку експерименту був середнім з показником 63,59 балів. Середній рівень сформованості ПКК студентів усіх контрольних груп був також середнім, проте його показник був дещо вищим – 63,71. Наприкінці експерименту середній рівень сформованості ПКК студентів експериментальних груп став вищим (з показником 87,65 бали), у той час як рівень сформованості ПКК студентів контрольних груп зріс лише до 78,99 балів.

Гістограма (рис. 5) демонструє результативність системи професійної комунікативної підготовки філологів, що виявляється в достатньому рівні сформованості ПКК майбутніх філологів, проявленою значною динамікою й швидкими темпами розвитку ПКК студентів експериментальних груп у порівнянні зі студентами контрольних груп усіх експериментальних пар. Отже, педагогічний експеримент довів ефективність педагогічної системи професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу.

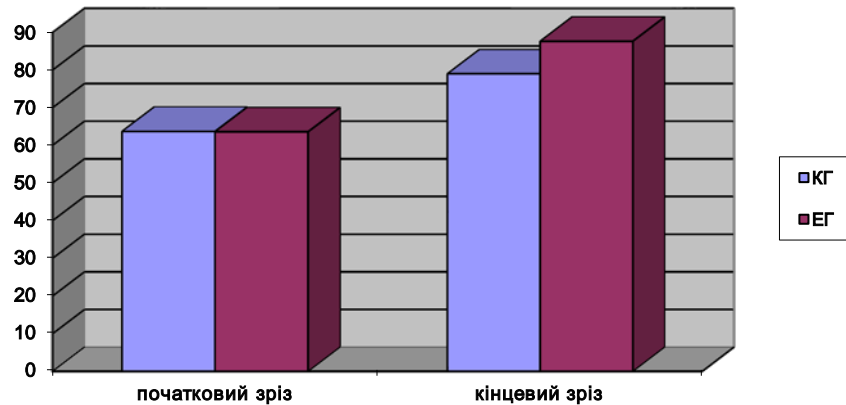

Рис. 5. Динаміка зростання рівнів сформованості ПКК усіх експериментальних пар ЕГ та КГ

Аналіз даних поетапного діагностування рівнів сформованості ПКК майбутніх філологів засобами креативного перекладу за допомогою комплексу параметричних багатофакторних методів наукових досліджень дозволив здійснити порівняння нульової статистичної гіпотези з альтернативними й сформулювати висновок про те, що система професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу має значну перевагу над традиційними методиками навчання творчого перекладу. Застосування авторської системи забезпечує цілеспрямованість, ефективність і результативність процесу професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів.

Література

1. Рибінська Ю.А. Теоретичні і методологічні засади професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів: монографія / Ю.А. Рибінська. – Тернопіль : Астон, 2013. – 220 с.
2. Рибінська Ю.А. Методичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів засобами креативного перекладу : монографія / Ю. А. Рибінська. – Тернопіль : Астон, 2013. – 300 с.
3. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е. В. Сидоренко. – СПб.: Речь, 2003. – 350 с.

References

1. Rybins'ka Yu.A. Teoretychni i metodolohichni zasady profesiynoyi komunikatyvnoyi pidhotovky maybutnikh filolohiv: monohrafiya / Yu.A. Rybins'ka. – Ternopil' : Aston, 2013. – 220 s.
2. Rybins'ka Yu.A. Metodychni osnovy formuvannya inshomovnoyi komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh filolohiv zasobamy kreatyvnoho perekladu : monohrafiya / Yu. A. Rybins'ka. – Ternopil' : Aston, 2013. – 300 s.
3. Sidorenko E. V. Metody matematicheskoy obrabotki v psihologii / E. V. Sidorenko. – SPb.: Rech, 2003. – 350 s.